

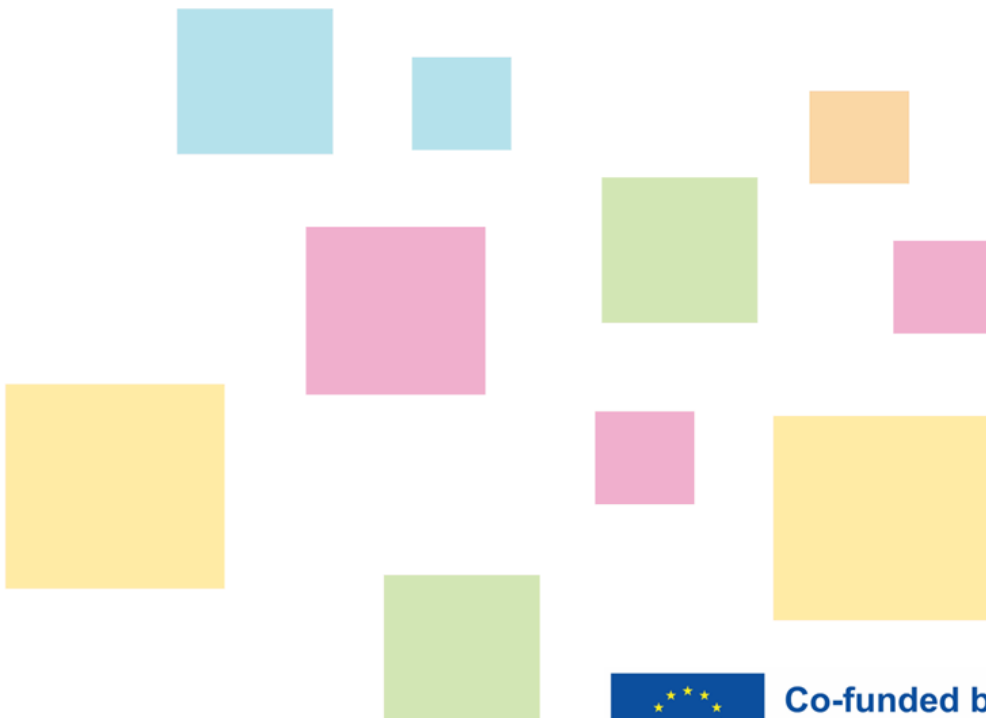
Erasmus+

PROJECT:

Модул 4
Комуникативни умения и
межкултурна
комуникация за учители,
работещи в училища с
ромски ученици

PAL LAB

Co-funded by
the European Union

Съдържание

Обучителен модул 4: Комуникативни умения и межкултурна комуникация за учители, работещи в училища с ромски ученици.....	4
Значение на комуникацията в училищната среда:.....	4
Умения за общуване за учители.....	7
Умение за межкултурна комуникация.....	15
Изграждане на положителни взаимоотношения с ученици и семейства от ромски произход. 19	
Търсене на подкрепа от преводачи, културни медиатори или ресурси на общността.....	24
План на уроците.....	27
ИЗТОЧНИЦИ.....	33

Педагогически подходи за повишаване на квалификацията на учители, медиатори и експерти, работещи с ромски деца и младежи - Равни възможности и намаляване на преждевременното напускане на училище
2022-1-RO01-KA220-SCH- 000086373

Co-funded by
the European Union

Този документ е създаден в рамките на проект „Педагогически подходи за повишаване на квалификацията на учители, медиатори и експерти, работещи с ромски деца и младежи - равни възможности и намаляване на преждевременното напускане на училище“, финансиран от Европейския съюз с договор N 2022-1-RO01-KA220-SCH- 000086373.
Изразените възгледи и мнения обаче са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или на Изпълнителната агенция за европейско образование и култура (ЕАСЕА). Нито Европейският съюз, нито ЕАСЕА могат да бъдат държани отговорни за тях.

Обучителен модул 4: Комуникативни умения и межкултурна комуникация за учители, работещи в училища с ромски ученици

Този обучителен модул има за цел:

1. Подобряване на комуникационните умения и межкултурната компетентност на учителите, работещи в училища с ромски ученици.
2. Развиване на ефективна комуникация и межкултурно разбиране с цел изграждане на положителни взаимоотношения, насърчаване на приобщаването и насърчаване на академичния успех в различни образователни среди.
3. Разглеждане на стратегии за комуникация, развитие на межкултурна компетентност, културна осведоменост и практически съвети за подобряване на комуникацията с ученици от ромски произход и техните семейства.

Продължителност на модула - 8 учебни часа (45 мин.) и включва теория, водени дискусии и практически упражнения.

Брой участници - група между 10 и 15 учители

Съдържание на модула:

Панел 1-Общо време 60 минути

Значение на комуникацията в училищната среда:

Посрещане на участниците в обучението, представяне на целите на обучението, на учителя/ите и проверка на очакванията на участниците, встъпителен въпрос

Дейност: 60-минутна ръководена дискусия за ефективната комуникация в образованието

Цел: Целта на тази ръководена дискусия е да се проучи значението на ефективната комуникация в образованието и да се предоставят стратегии за подобряване на комуникацията между учители, ученици и родители.

Необходими материали:

- Бяла дъска или флипчарт
- Маркери
- Информационни материали със съвети и стратегии за комуникация (по избор)

План за водене на дискусия:

Въведение (5 минути):

- Приветствайте участниците и представете темата за ефективната комуникация в образованието.
- Обяснете, че сесията ще се фокусира върху обсъждането на ключови въпроси, свързани с комуникацията в образователната среда.

Айсбрейкър (5 минути):

- Разделете участниците на малки групи.
- Всяка група ще обсъди момент, в който е преживяла ефективна или неефективна комуникация в образователна среда.
- След дискусията, всяка група ще сподели по един пример с цялата група.

Проучване на ключовите въпроси (20 минути):

- Представете всеки въвеждащ въпрос, един по един, и дайте възможност на участниците да го обсъдят по двойки или в малки групи.
- Насърчете участниците да споделят личен опит, прозрения и примери, свързани с всеки въпрос.
- След всеки въпрос организирайте дискусия в цялата група, за да съберете различни гледни точки и прозрения.
- Използвайте бялата дъска или флипчарта, за да записвате основните моменти и идеи, възникнали по време на дискусията.

Въпроси за проучване:

- Защо ефективната комуникация между учителите и ромските ученици е от съществено значение?
- Как ясната комуникация допринася за положителна учебна среда за ромските ученици?
- По какъв начин добрите умения за общуване могат да помогнат за разрешаването на конфликти между ученици от ромски произход?
- Как откритата комуникация между родители и учители влияе на академичните постижения на учениците?
- Каква роля играе ефективната комуникация за изграждането на силни взаимоотношения между учители и ученици?
- Как бариерите в общуването могат да повлияят на образователния опит на учениците с различен произход или способности?
- Какви стратегии могат да използват преподавателите, за да подобрят комуникацията с родителите и настойниците?
- По какъв начин насърчаването на уменията за общуване сред учениците ги подготвя за успех извън класната стая?

Размисъл и планиране на действията (30 минути):

- Помолете участниците да обмислят наученото по време на дискусиата и да определят една комуникационна стратегия, която могат да приложат в собствената си практика.
- Насърчавайте участниците да споделят плановете си за действие с групата, като по този начин се насърчава поемането на отговорност и взаимната подкрепа.
- Предоставете на участниците брошури със съвети и стратегии за общуване, които да вземат със себе си за бъдеща употреба.

Заклучение:

- Обобщете основните идеи и изводи от дискусиата.
- Благодарете на участниците за ангажираността им и ги насърчете да приложат наученото, за да подобрят комуникацията в своя образователен контекст.

Забележка: По време на ръководената дискусия фасилитаторът трябва да слуша активно, да насърчава участието на всички участници и да осигури уважителна и приобщаваща атмосфера, която да спомага за откритата комуникация.

Панел 2 - Общо време: 200 минути

Умения за общуване за учители

Умения за общуване за учители - 200 минути теория и практически упражнения

I. Техники за активно слушане с цел подобряване на разбирането и съпричастността (100 минути)

I.1 Практическо упражнение (20 минути)

Играта на разсеяността

Насоки: Изберете отличен оратор от вашия екип, който да обсъди тема, по която е запален. Насърчете оратора да включи невербални сигнали, като движения на ръцете и изражения на лицето. останалите играчи ще покажат негативно поведение при слушане. Например участниците могат да бъдат неспокойни, да заемат лоша стойка, да се прозяват или често да поглеждат часовниците си. нека публиката наблюдава промените в поведението на оратора и намаляването на ентузиазма му. Играта „ Разсеян“ ще подчертае значението на активното слушане.

Обсъждане на резултатите: След края на играта обсъдете как се е чувствал ораторът, когато останалите участници не са го слушали внимателно, и какво е трябвало да променят, за да бъдат добри активни слушатели?

I.2 Теория - презентация (10 минути):

Внимателно присъствие и фокус: Активното слушане започва с пълно присъствие в разговора и отделяне на внимание на говорещия. Това означава да се премахнат разсейващите фактори, като електронни устройства или вътрешни мисли, и да се съсредоточите единствено върху думите и невербалните сигнали на говорещия. Като демонстрира внимание чрез контакт с очите, кимане и утвърдителни жестове, слушателят изразява уважение и откритост, полагайки основите на ефективната комуникация (Drollinger, Comer, & Warrington, 2006, с. 3).

Парафразиране и размисъл: Парафразирането включва повторение на посланието на оратора със собствени думи, за да се потвърди разбирането и да се насърчи по-нататъшното развитие. Отразяването, от друга страна, включва отразяване на емоциите и преживяванията на говорещия, потвърждаване на неговите чувства и насърчаване на съпричастността. Тези техники демонстрират активно участие и помагат за изясняване на евентуални недоразумения, като гарантират, че и двете страни са на една и съща вълна (Mearns & Thorne, 2007, с. 56).

Задаване на уточняващи въпроси: Задаването на уточняващи въпроси има за цел да отстрани неясноти или да потърси допълнителна информация, което дава възможност на слушателя да разбере по-добре гледната точка на говорещия. Чрез задаването на въпроси, които започват с „Можете ли да ми разкажете повече за...?“ или „Любопитен съм да разбера...“, слушателят демонстрира истински интерес и любопитство, като насърчава говорещия да се изрази по-пълно. Това не само подобрява разбирането, но и насърчава емпатията, като сигнализира за желание да се научи от опита на говорещия (Mariani, Barki, Gallupe, 2000, с. 410).

Рефлексивна емпатия: Рефлексивната емпатия включва не само разбиране на емоциите на говорещия, но и изразяване на съпричастност чрез вербални и невербални знаци. Това включва признаване на чувствата на говорещия с фрази като „Мога да си представя колко трудно трябва да е за Вас“ или „Звучи, сякаш се чувствате...“. Освен това използването на емпатичен език на тялото, като например навеждане напред или предлагане на утешително докосване, засилва емоционалната връзка и потвърждава преживяванията на говорещия (Rogers, 1951 г., стр. 84).

Мълчание и невербално слушане: Мълчанието може да бъде мощен инструмент за активно слушане, тъй като дава възможност за размисъл и позволява на говорещия да се изрази без прекъсване. Чрез практикуване на невербално слушане, като например наблюдаване на изражението на лицето, тона на гласа и езика на тялото, слушателят може да получи допълнителна информация за емоциите на говорещия и неговите основни притеснения. Това мълчаливо внимание демонстрира уважение и съпричастност, като насърчава благоприятна среда за открита комуникация (Burgoon, Guerrero, & Floyd, 2016, с. 142).

1.3 Дискусия (10 минути):

Въпрос: Какви са предизвикателствата, пред които са изправени учениците от ромски произход при активното общуване?

Дискусия: Дискутирайте предизвикателствата, пред които са изправени учителите при активното слушане като техника за по-добро общуване. Помолете учителите да дадат примери от своя опит за предизвикателствата, с които се сблъскват ромските ученици при активното общуване, и какво правят, за да ги преодолеят.

1.4 Представяне на теорията (5 минути)

Предизвикателства, пред които са изправени учениците от ромски произход при активното общуване:

Учениците от ромски произход, както и всяка друга малцинствена група, могат да се сблъскат със специфични предизвикателства при общуването в образователната среда. Учителите могат да наблюдават следните предизвикателства:

Езикова бариера: Ромските ученици могат да говорят език или диалект, различен от преобладаващия език на обучение, което води до трудности в общуването (Lohmann, 2018 г., стр. 54).

Културни недоразумения: Неправилните схващания или стереотипите за ромската култура могат да повлияят на начина, по който учителите възприемат и взаимодействат с ромските ученици, което се отразява на ефективната комуникация (McKay, Rogers, & McKay, 2019, с. 38).

Социално-икономически фактори: Ромските ученици често се сблъскват със социално-икономически предизвикателства, които могат да повлияят на образователния им опит, включително на достъпа до ресурси и системи за подкрепа (Stelter & Lawrance, 2015, с. 76).

1.5 Практическо упражнение (50 минути)

Игра: „Културна връзка“

Цел: Целта на играта „Културна връзка“ е да се справи с предизвикателствата в общуването, пред които са изправени ромските ученици, и да възпита активно слушане и културна осведоменост в смесена класна стая.

Упражнение за загряване:

Започнете с дискусия за значението на активното слушане и разбирането на различните култури.

Обяснете накратко предизвикателствата в общуването, с които могат да се сблъскат ромските ученици, като езикови бариери и културни недоразумения.

Основна част

Сценарии за ролеви игри:

- Разделете учениците на малки групи и дайте на всяка група набор от картички с различни сценарии (напр. ученик, който моли за помощ, работа в група, обяснение на концепция).
- Разпределете ролите във всяка група: говорител, слушател и наблюдател.
- Говорещият ще обясни сценария, като използва различен език или диалект, или въображаем език, като наблегне на предизвикателството на езиковата бариера.
- Слушателят ще се опита да разбере и да отговори по подходящ начин, като се съсредоточи върху използването на езика на тялото и невербалните сигнали.
- Обмен на езикови фрази:
- Раздайте списък с често срещани фрази на различни езици, говорени от учениците, включително ромски.
- Упражнявайте се да казвате тези фрази заедно, като се фокусирате върху произношението и разбирането.
- Насърчавайте учениците да използват тези фрази през целия ден, за да подобрят комуникацията и културния обмен.
- Кръг за културен обмен:
- Оформете кръг с всички ученици и помолете всеки от тях да сподели културен аспект или традиция, които са важни за него.
- Насърчавайте учениците да използват езика на тялото, жестовете и всички визуални средства, които може да са донесли.
- Останалата част от класа трябва да се упражнява в активно слушане, като показва разбиране чрез кимане, поддържане на зрителен контакт и задаване на въпроси.

Равносметка:

След приключване на дейностите съберете учениците за обсъждане на преживяванията им. Задайте въпроси като: Какво беше предизвикателство? Как се чувствахте, когато не можехте да разберете или да бъдете разбрани? Какви стратегии ви помогнаха да общувате по-добре? Подчертайте значението на съпричастността, търпението и използването на невербалната комуникация за преодоляване на езиковите и културните бариери.

Резултат:

„Културна връзка“ помага на учениците в смесена класна стая да развият умения за активно слушане и културна осведоменост. Изпитвайки непосредствено предизвикателствата в общуването и практикувайки емпатия, учениците могат по-добре да разбират и подкрепят своите съученици от ромски произход, като насърчават по-приобщаваща и ефективна учебна среда.

1.6 Обобщение и заключение (5 минути):

Техниките за активно слушане са безценни инструменти за подобряване на разбирането и съпричастността в междуличностните взаимодействия. Чрез практикуване на внимателно

присъствие, перифразирание, задаване на уточняващи въпроси, използване на рефлексивна емпатия и приемане на мълчанието хората могат да задълбочат връзките си с другите и да развият по-съпричастен подход към общуването. Тези техники не само подобряват разбирането, но и насърчават емоционалната връзка, което води до по-смислени и пълноценни взаимоотношения.

Невербални комуникационни знаци и език на тялото за изразяване на уважение и разбиране (100 минути)

II.1 Въпрос към учителите (15 минути):

Въпрос: Осъзнавате ли значението на невербалните комуникационни сигнали и езика на тялото за предаване на уважение и разбиране в класната стая между учениците от ромски произход.

II.2 Представяне на теорията (15 минути):

Съвети за невербална комуникация за изразяване на уважение и разбиране при ромските ученици.

Зачитане на личното пространство: Ромите често имат силно развито чувство за лично пространство и нарушаването му може да се възприеме като неуважение. Поддържайте уважителна дистанция по време на взаимодействието, като им дадете възможност да се чувстват комфортно и спокойно (Acton, 2016 г., стр. 78).

Контакт с очите: Въпреки че директният контакт с очите обикновено се счита за признак на увереност и честност, в ромската култура продължителният или интензивен контакт с очите може да се разглежда като конфронтация или неуважение. Регулирайте нивото на визуален контакт, за да съответства на нивото на комфорт на лицето и на културните норми (Stewart, 2017 г., стр. 102).

Жестове и език на тялото: Ромите често използват изразителни жестове и език на тялото, за да общуват. Имайте предвид обаче, че някои жестове могат да имат различно значение в тяхната култура. Избягвайте жестове, които биха могли да бъдат изтълкувани погрешно или сметнати за обидни (Stewart, 2017 г., стр. 92).

Докосване: Физическото докосване може да бъде различно по приемливост сред ромите. Докато някои се чувстват добре от приятелски жестове като ръкостискане или прегръдка, други може да предпочитат да поддържат по-голяма дистанция. Винаги зачитайте личните граници и наблюдавайте как другите инициират или реагират на физическия контакт (Acton, 2016 г., стр. 105).

Лицеви изражения: Лицевите изражения играят важна роля в общуването с ромите, като предават емоции и намерения. Обръщайте внимание на израженията на лицето им, за да разберете по-добре чувствата и реакциите им и да реагирате по подходящ начин (Stewart, 2017 г., стр. 82).

Облекло и външен вид: Традиционното облекло и поддържане на външния вид може да имат културно значение за ромите. Проявете уважение към тяхното културно наследство, като признаете и оцените традиционните им практики на обличане и прическа (Acton, 2016 г., стр. 115).

Слушане и мълчание: Активното слушане е от решаващо значение за комуникацията с ромите. Демонстрирайте внимание и уважение, като слушате активно, кимате с глава и давате утвърдителни отговори. Позволявайте удобни паузи в разговора, тъй като мълчанието може да бъде знак за размисъл или уважение (Stewart, 2017 г., стр. 121).

Уважение към старейшините: Старейшините заемат почетно място в ромските общности. Покажете уважение към възрастните чрез невербални знаци, като например леко кимване или лек поклон. Позволете им да говорят първи и слушайте внимателно думите им (Acton, 2016 г., стр. 98).

Практики на поздравяване: Поздравите са важни в ромската култура и често включват жестове на уважение. Често срещан поздрав е да поставите ръка върху сърцето си, като леко кимате. Обърнете внимание на техните сигнали за поздрав и отговорете по подходящ начин (Stewart, 2017 г., стр. 89).

Избягване на предположения: Избягвайте да правите предположения, основани на стереотипи или предубедени представи за ромската култура. Подхождайте към всяко взаимодействие с отворено съзнание и желание да научите повече за техните уникални обичаи и практики (Acton, 2016 г., стр. 74).

Положителна невербална обратна връзка: Положителни невербални сигнали, като усмивка, кимване и поддържане на отворена стойка, за да се предаде топлота и дружелюбност. Истинската топлина и уважение могат да помогнат за укрепване на доверието и взаимоотношенията при взаимодействието с ромски лица (Stewart, 2017 г., стр. 112).

Тези конкретни съвети за невербална комуникация могат да помогнат за по-учтиви и разбиращи взаимодействия с ромската общност, като демонстрират културна чувствителност и насърчават положителните взаимоотношения.

П.3 Игра: "Предизвикателство за невербална връзка" (60 минути)

Цел: "Предизвикателство за невербална връзка" има за цел да помогне на учениците в смесена класна стая да подобрят уменията си за невербална комуникация, като насърчават уважението и разбирането, особено за учениците от ромски произход.

Необходими материали:

- Флашкарти с различни емоции или сценарии
- Превръзки на очите
- Набор от снимки, изобразяващи различни културни жестове и облекло

- Хартия и маркери
- Таймер

Инструкции:

Загряваща дейност:

- Започнете с кратка дискусия за значението на невербалната комуникация и културната чувствителност.
- Обяснете, че играта ще помогне на учениците да разберат и упражнят невербалните знаци, които са важни за различните култури, включително ромската.

Основна част

1.Емоционални шаради:

- Разделете класа на малки групи.
- Всяка група се редува да избира карта с написана върху нея емоция (напр. щастие, объркване, уважение).
- Един ученик от групата изиграва емоцията, като използва само мимики и език на тялото, без да говори.
- Останалите членове на групата отгатват емоцията. Обсъдете в класа как различните култури могат да изразят тези емоции невербално.

2 Тълкуване на жестове:

- Покажете на класа набор от снимки, изобразяващи различни културни жестове, включително такива, които са важни за ромската общност.
- Обсъдете какво означава всеки жест и в какъв културен контекст се използва.
- Накарайте учениците да практикуват тези жестове с партньор, като се уверите, че разбират значението на контекста и чувствителността.

3.Уважение и облекло Ролева игра:

- Направете кратък преглед на традиционното ромско облекло и практики за поддържане на външния вид.
- Накарайте учениците да нарисуват или опишат културно облекло, което смятат за значимо, и да обяснят значението му пред класа.
- Разиграйте сценарий, в който учениците се поздравяват взаимно, като признават и зачитат тези културни значения, например като използват поздрава "ръка-сърце".

4. Уважение към старейшините Симулация:

- Обсъдете значението на уважението към възрастните хора в ромската култура.
- Симулирайте сценарий, в който учениците се упражняват да поздравяват възрастни хора, като използват подходящи невербални знаци, например леко кимване или лек поклон.
- Учениците се редуват в ролите на възрастния и уважаващия ученик.

Дебрифинг:

- След приключване на дейностите съберете учениците, за да обсъдят наученото.
- Задавайте въпроси като: Кое беше предизвикателно в използването само на невербална комуникация? Как се чувствахте, когато бяхте получател на тези невербални сигнали? Как можем да използваме тези умения, за да общуваме по-добре с нашите ромски съученици и да ги уважаваме?

Резултат: "Предизвикателство за невербална връзка" помага на учениците да разберат значението на невербалната комуникация и културната чувствителност. Като практикуват тези умения, учениците могат да насърчават по-учтиви и разбиращи взаимодействия, създавайки по-приобщаваща и хармонична среда в класната стая.

II.4 Обобщение и заключение (10 минути):

Невербалната комуникация и езикът на тялото са мощни инструменти за изразяване на уважение, разбиране и изграждане на положителни взаимоотношения в класната стая. Като се съобразяват със собствените си невербални сигнали и разбират културния контекст на учениците си, учителите могат да създадат приобщаваща и подкрепяща учебна среда, в която всички ученици се чувстват ценени и уважавани. Интегрирането на уменията за невербална комуникация в преподавателската практика повишава ефективността на комуникацията и насърчава ангажираността и успеха на учениците (Burgoon, Guerrero, & Floyd, 2016, с. 213; Pease & Pease, 2006, с. 156).

III. ПРИЛОЖЕНИЕ - ПРАКТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ

Заглавие: *Ролева игра за активно слушане (15 минути)*

Цел: Да се практикуват техники за активно слушане и да се повиши разбирането и емпатията в междуличностните взаимодействия.

Инструкции:

- Разделете класа на двойки или малки групи.

- Предложете на всяка група сценарий или ситуация, в която ефективното общуване и активното слушане са от решаващо значение (напр. разрешаване на разногласия между приятели, утешаване на разстроен връстник).
- Присвоявайте роли на всеки член на групата, например говорител и слушател.
- Инструктирайте говорещия да изрази своите мисли, чувства и притеснения, свързани с дадения сценарий, докато слушателят практикува техники за активно слушане.
- Насърчавайте слушателя да демонстрира активно слушане, като поддържа визуален контакт, перифразира думите на говорещия, задава уточняващи въпроси и дава съпричастни отговори.
- След определено време сменете ролите, така че всеки ученик да има възможност да се упражнява в говорене и слушане.
- Организирайте дискусия за обобщаване, в която учениците могат да обмислят своя опит, да споделят прозрения и да обсъдят ефективността на техниките за активно слушане за насърчаване на разбирането и съпричастността.

Заглавие: *Емпатия Бинго (15 минути)*

Цел: Да се затвърдят уменията за активно слушане и да се развие емпатия по забавен и интерактивен начин.

Необходими материали:

Карти за бинго с твърдения или сценарии, свързани със съпричастността:

(напр. "Слушай, без да прекъсваш", "Изрази разбиране за чувствата на другия", "Направи нещо, което да ти помогне").

"Предложете подкрепа, без да съдите"). Маркери или чипове за всеки играч. Награда за победителя (по избор).

Инструкции:

- Раздайте картите за бинго и маркерите на всеки играч.
- Обяснете правилата на играта: Играчите ще слушат отговорите на съучениците си по време на дискусиите или дейностите и ще отбележат съответното твърдение или сценарий, свързан със съпричастността, на своите бинго карти.
- Организирайте поредица от дискусии или дейности, при които учениците имат възможност да споделят своите мисли, чувства и преживявания.
- Когато учениците участват и демонстрират активно слушане и съпричастност, те могат да отбележат съответните квадратчета в картите си за бинго.
- Първият играч, който завърши един ред (хоризонтално, вертикално или диагонално), изкрещява "Empathy Bingo!" и печели играта.
- След края на играта проведете кратка дискусия, за да обмислите уменията за активно слушане и съпричастното поведение, наблюдавани по време на дейността.

Педагогически подходи за повишаване на квалификацията на учители, медиатори и експерти, работещи с ромски деца и младежи - Равни възможности и намаляване на преждевременното напускане на училище
2022-1-RO01-KA220-SCH- 000086373

Co-funded by
the European Union

- Както практическото упражнение, така и играта предоставят на учениците интересни възможности да практикуват техники за активно слушане и да развиват емпатия, допринасяйки за по-подкрепяща и приобщаваща среда в класната стая.
-

Панел 3 - общо 100 минути

Умение за межкултурна комуникация

Умение за межкултурна комуникация - 100 минути теория и практически упражнения:

I.Определение за межкултурна комуникация и нейното значение в различни образователни среди (20 минути)

I.1 Въпрос към учителите (15 минути):

Въпрос: Осъзнавате ли значението на умението за межкултурната комуникация в различни образователни среди? Как понастоящем включвате межкултурната комуникация в преподавателската си практика?

I.2 Представяне на теорията (5 минути):

Определение за межкултурна комуникация: Межкултурната комуникация се отнася до обмена на информация, идеи и емоции между хора с различен културен произход. Тя включва разбиране, тълкуване и ефективно преодоляване на културните различия, за да се улеснят смислените взаимодействия и взаимоотношения. Межкултурната комуникация обхваща вербалната и невербалната комуникация, както и културните норми, ценности, вярвания и перспективи.

II.Развиване на межкултурна чувствителност и осъзнаване на културните различия (20 минути)

II.1 Теория - представяне (5 минути)

Развиването на межкултурна чувствителност и осъзнаване на културните различия е от решаващо значение за създаването на уважителна и приобщаваща среда. Ето някои практически идеи и решения:

Опит за културно потапяне: Организирайте екскурзии или програми за културен обмен, при които учениците могат да общуват с хора от различен културен произход. Културните преживявания дават възможност на учениците да се запознаят пряко с различни гледни точки, практики и традиции, като насърчават съпричастността и разбирането (Paige, Jacobs-Cassuto, Yershova, & DeJaeghere, 2003, p. 472).

Сесии за межкултурен диалог: Организирайте дискусии или семинари, на които учениците могат да споделят своя културен опит, вярвания и ценности. Насърчавайте непредубедеността, активното слушане и уважителното любопитство, за да насърчите диалога и взаимното учене (Kiselica, Baker, Thomas, & Reedy, 2015, c. 159).

Обучение за културна компетентност: Осигуряване на възможности за професионално развитие на преподавателите, за да подобрят разбирането си за културните различия и да развият умения за межкултурна комуникация. Обученията могат да обхващат теми като културна чувствителност, модели на културна компетентност и стратегии за ефективна межкултурна комуникация (Bennett, 2008, с. 110).

Включване на различни гледни точки в учебната програма: Интегриране на различни гледни точки, мнения и културни представи в учебната програма по различни предмети и дисциплини. Включете четива, казуси и мултимедийни материали, които изтъкват различни културни перспективи и опит, като насърчават критичното мислене и мултикултурната грамотност (Deardorff, 2009 г., стр. 54).

Програми за наставничество на връстници: Включете ученици от различни култури в двойки като ментори и наставлявани, за да улесните межкултурния обмен и подкрепа. Програмите за наставничество от връстници дават възможност на учениците да се учат един от друг, да изграждат межкултурни приятелства и да преодоляват заедно културните различия (Ting-Toomey & Chung, 2012, с. 87).

Културни тържества и събития: Организирайте мултикултурни събития, фестивали или седмици на културната осведоменост, на които учениците могат да покажат своето културно наследство, традиции и таланти. Празнуването на многообразието насърчава културната гордост, признателност и солидарност сред учениците и по-широката училищна общност (Ting-Toomey & Chung, 2012, с. 92).

Тези стратегии могат значително да подобрят межкултурната чувствителност и осъзнаването на културните различия, като създадат по-приобщаваща и уважителна образователна среда.

II.2. Изготвяне на план за действие (15 минути)

Дейност: Опишете случай на ученик от ромски произход, на когото искате да помогнете от вашия клас, и как. Изгответе план за действие, като използвате примерите по-горе.

III. Обобщение и заключение

Тази сесия, посветена на уменията за межкултурна комуникация, дава на преподавателите и учениците умения да се ориентират в културните различия и да ги зачитат, като се фокусира по-специално върху учениците от ромски произход. Чрез съчетаване на теоретични прозрения с практически упражнения, като например кръгове за споделяне на разкази за културата, участниците повишават своята емпатия, разбиране и способност да създават приобщаваща образователна среда, насърчавайки смислени взаимодействия и взаимно уважение.

IV. ПРАКТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ - 60 минути

Заглавие: *Кръгове за културни истории*

Цел: Да се развие умение за межкултурно общуване и да се повиши межкултурната чувствителност и осведомеността за културните различия сред учениците, включително ромските деца, чрез споделяне и осмисляне на лични истории и културен опит.

Продължителност: 60 минути

Необходими материали:

- Таймер или часовник
- Удобни места за сядане, подредени в кръг
- Предмет (предмет, който се подава, за да посочи говорещия, например малка топка или специален предмет)

Стъпки на дейността:

1. Въведение (5 минути)

- Започнете, като обясните целта на дейността: да споделяме и да се учим взаимно от културните си истории, за да изградим разбиране и уважение.
- Обсъдете накратко значението на межкултурната комуникация и чувствителност, като подчертаете как изучаването на различни култури, включително ромската, може да повиши взаимното уважение и съпричастност.

2. Установяване на основни правила (3 минути)

- Установете и съгласувайте основните правила за дейността, за да осигурите безопасна и уважителна среда. Примерите включват:
  - Говори по един човек.
  - Слушайте активно и с уважение.
  - Историята и опитът на всеки са валидни.
  - Участието се насърчава, но не е задължително.

3. Споделяне на културни истории (15 минути)

- Всеки участник има 2-3 минути, за да сподели лична история или преживяване, свързано с неговата култура. Насърчавайте учениците да говорят за:
  - Традиция или обичай от тяхната култура.

- Запомнящо се културно събитие или празник.
- Личен опит, който подчертава културно различие или неразбиране, с което са се сблъскали.
- Значението на определена културна практика или символ.

Използвайте предмета, за да управлявате потока на разговора, като гарантирате, че всеки има възможност да се изкаже, ако желае.

4. Рефлексивна дискусия (7 минути)

- След като всички желаещи участници са споделили своите истории, улеснете груповата дискусия със следните подкани:
  - Какво научихте от слушането на историите на другите?
  - Как тези истории ви помогнаха да разберете различните културни перспективи?
  - Забелязахте ли някакви прилики или общи теми в различните култури?
  - Как можем да използваме наученото днес, за да проявяваме по-голямо уважение и разбиране към културните различия в ежедневно си общуване?

5. Заключение (5 минути)

Обобщете основните моменти, обсъдени по време на дейността.

- Напомнете за значението на постоянната межкултурна комуникация и чувствителност.
- Насърчавайте учениците да продължат да споделят и да учат за различни култури извън класната стая.

Последващи действия:

- Предложете на учениците да си водят дневник, в който да отразяват преживяванията си и всички културни взаимодействия, които ще имат занапред.
- Обмислете организирането на повече дейности или събития за споделяне на културни ценности, за да поддържате и задълбочавате межкултурното разбирателство в класната стая.

Тази дейност не само помага за развиване на умения и чувствителност в областта на межкултурното общуване, но и създава благоприятна среда, в която децата от ромски произход и други култури се чувстват ценени и чути

Панел 5-Общо 120 минути

Изграждане на положителни взаимоотношения с ученици и семейства от ромски произход

Изграждане на положителни взаимоотношения с ученици и семейства от ромски произход - 60 минути теория и практически упражнения:

- Установяване на доверие, връзка и взаимно уважение чрез ефективна комуникация - **теория**
- Привличане на ромските семейства като партньори в образованието на децата им чрез открит диалог и сътрудничество - **дискусия и практически упражнения**

I.Установяване на доверие, връзка и взаимно уважение чрез ефективна комуникация

I.1 Моля, обърнете внимание, че всяко занятие започва с въпрос към учителите - 5 минути:

Въпрос: Попитайте участниците: Какви стратегии използвате, за да изградите ефективно положителни взаимоотношения с учениците от ромски произход и техните семейства, като насърчавате подкрепяща и приобщаваща учебна среда?"

I.2 Презентация 20 минути:Силата на връзката: Теория на ефективната комуникация на практика"

- Значение на изграждането на положителни взаимоотношения с всички ученици и семейства, независимо от техния произход
- Ромското население е изправено пред много предизвикателства, включително дискриминация, бедност, ниско ниво на образование
- Изграждането на доверие и взаимно разбиране е от ключово значение за подкрепата на учениците от ромски произход
- Кратък преглед на историята, културата и ценностите на ромите
- Обсъждане на предизвикателствата, пред които са изправени много ромски общности (бедност, дискриминация, липса на достъп до услуги и др.)
- Подчертайте силните им страни, като тесни семейни връзки, словесни традиции, предприемачески дух.

Подходи за учители

Запознайте се с отделните ученици и семейства - научете имената им, попитайте ги за интересите/целите им.

- Споделете високите очаквания за поведение и академични постижения
- Утвърждаване на културната идентичност, научаване на някои ромски фрази
- Привличане на ромски родители/членове на общността като ресурси
- Бъдете застъпник, когато има дискриминация

Изграждане на взаимоотношения със семействата

- Посещения по домовете за запознаване със семейното положение (с преводач, ако е необходимо)
- осигуряване на преводачи на училищните събития, когато е възможно
- Идентифициране на ромски координатор за осъществяване на връзки между дома и училището
- информиране на семействата за техните права и наличните услуги
- Попитайте за семейните фондове от знания, за да изградите учебна програма

Дейност в малка група

- Разделете се на групи от по 3-4 души, един от тях играе ромски родител, а другите са учители.
- Разиграйте ролева игра на първоначалната среща, като се упражнявате:
  - Открит език на тялото
  - Избягване на жаргона
  - Питане за надеждите на семейството за детето
  - Просто обяснение на училищните правила

Обобщение

- Изграждането на истински загрижени взаимоотношения, е от решаващо значение.
- Бъдете отворени за изучаване на ромската култура
- Последователната комуникация и застъпничество са от ключово значение

Целта е да се предостави информация за ромските общности, като същевременно се посочат практически стратегии, които учителите могат да използват, за да установят контакт с ромските ученици и семейства по автентичен и уважителен начин

II. Дискусия на тема "Привличане на ромските семейства като партньори в образованието на техните деца чрез открит диалог и сътрудничество" - 60 минути

I. Дейност за разбиване на леда (5 минути)

- A. Помолете участниците да споделят положителен опит, който са имали в работата си със семейства в рамките на образователните си функции.
- B. Насърчавайте споделянето на различен опит и подчертавайте общите теми.

II. Разбиране на контекста (10 минути)

1. Преглед на ромската общност (5 минути)

- Представете кратка информация за ромската общност, като се съсредоточите върху културните ценности, традициите и общите предизвикателства, пред които е изправена образователната система.

- Използвайте нагледни материали като слайдове или брошури с ключови моменти и статистически данни.

2. Предизвикателства и пречки (5 минути)

- Обсъдете специфичните пречки, с които ромските семейства могат да се сблъскат при участието си в образователната система, като например дискриминация, езикови бариери и социално-икономически предизвикателства.
- Насърчавайте участниците да споделят своите наблюдения и опит.

III. Стратегии за ангажиране (20 минути)

1. Създаване на приобщаваща среда (5 минути)

2. Представяне на стратегии за създаване на гостоприемна и приобщаваща училищна среда за ромските семейства (2 минути)

- **Интерактивна дейност: Обход на училищната среда**
  - Разделете участниците на двойки или малки групи.
  - Дайте на всяка група контролен списък с елементи, които допринасят за приобщаваща среда (напр. многоезични табели, разнообразни културни представителства, достъпни съоръжения).
  - Помолете ги да си представят, че се разхождат из своето училище от гледната точка на ромско семейство, и да определят областите, в които има нужда от подобрене.

3. Обсъждане на значението на уважението, културната чувствителност и изграждането на доверие (3 минути)

- **Дискусия в групата: Изграждане на доверие**
  - Споделете кратка история или казус за училище, което успешно е изградило доверие с ромските семейства.
  - Подпомагайте обсъждането на основните действия, предприети за изграждане на доверие.
  - Насърчете участниците да споделят своя опит и да обсъдят допълнителни начини за проява на уважение и културна чувствителност.

II. Улесняване на открития диалог (5 минути)

4. Представяне на техники за ефективна комуникация с ромски семейства (2 минути)

- **Демонстрация на живо: Ефективна комуникация**
  - Разиграйте сценарий, в който педагог се среща за първи път с ромско семейство.
  - Демонстрирайте активно слушане, използване на преводач и избягване на жаргона.
  - Помолете участниците да наблюдават и отбелязват ефективните техники за комуникация.

5. Ролеви сценарии за практикуване на тези техники (3 минути)

- **Ролеви игри**

- i. Разделете участниците по двойки.
- ii. Предложете на всяка двойка сценарий, включващ разговор между педагог и ромско семейство (напр. обсъждане на напредъка на детето, разглеждане на опасения).
- iii. Единият играе възпитателя, а другият - член на семейството. Поощрявайте смяната на ролите по средата на процеса.
- iv. Дебрифирайте като група, като споделите прозренията и предизвикателствата, с които се сблъскахте по време на ролевата игра.

IV. Съвместни дейности (5 минути)

1. Предложете дейности за включване на ромските семейства в училищната общност (2 минути)

- **Сесия за обмисляне и обсъждане: Дейности за включване на ромски семейства**
  - Помолете участниците да направят обмислят и обсъдят дейности, в които могат да се включат ромски семейства (напр. културни панаири, съвместни училищни проекти).
  - Запишете идеите на флипчарт или бяла дъска.

2. Споделяне на примери за успешни инициативи от други училища или общности (3 минути)

- **Представяне на успешни инициативи**
  - Представете кратък видеоклип или слайдшоу, представящ успешни инициативи от различни училища.
  - Поканете участниците да обсъдят, какво е направило тези инициативи успешни и как те могат да бъдат адаптирани към техния контекст.

IV. Подкрепа и ресурси (5 минути)

1. Подчертаване на наличните ресурси и системи за подкрепа на ромските семейства (2 минути)

- **Упражнение за картографиране на ресурсите**
  - Предоставете брошура или цифрова карта на ресурсите, в която са изброени обществени организации, образователни програми и правителствени инициативи.
  - Накарайте участниците да работят по двойки, за да определят, кои ресурси са на разположение в техните райони и как могат да получат достъп до тях.

2. Обсъдете как педагозите могат да свържат семействата с тези ресурси (3 минути)

- **Интерактивни въпроси и отговори: Свързване на семействата с ресурси**
  - Организирайте интерактивна сесия с въпроси и отговори, в която участниците задават въпроси относно свързването на семействата с ресурси.
  - Споделете практически съвети и примери от реалния живот за успешни връзки, осъществени от други преподаватели.
  - Насърчете участниците да споделят своите стратегии и да се свържат помежду си за бъдещо сътрудничество.

○

V. Групова дейност (15 минути)

1. Групова работа по сценарий (10 минути)

- Разделете участниците на малки групи и дайте на всяка група сценарий, включващ ромско семейство, изправено пред конкретно предизвикателство, свързано с образованието на детето им.
- Помолете всяка група да разработи план за ангажиране на семейството и справяне с предизвикателството, като използва обсъдените стратегии.

2. Групови презентации (5 минути)

- Нека всяка група представи своя сценарий и предложения план пред цялата група.
- След всяка презентация проведете кратка дискусия, като подчертаете ключовите моменти и предоставите обратна връзка.

VI. Заключение и размисъл (5 минути)

1. Обобщение на основните точки

- Обобщете основните точки, разгледани по време на сесията.
- Подчертайте отново значението на партньорството и сътрудничеството с ромските семейства в образователния процес.

2. Размисъл и ангажираност

- Помолете участниците да обмислят, какво са научили и как могат да го приложат в своите роли.
- Насърчете всеки участник да поеме ангажимент за прилагане на една стратегия за ангажиране на ромските семейства в техния образователен контекст.

3. Въпроси и отговори и заключителни бележки

- Дайте думата за заключителни въпроси или коментари.
- Благодарете на участниците за тяхната ангажираност и участие.

Панел 6-Общо 60 минути

Търсене на подкрепа от преводачи, културни медиатори или ресурси на общността

I. Въвеждащ въпрос: Какъв е вашият опит в работата с преводачи, културни посредници или обществени ресурси за преодоляване на различията с ромските семейства? Какви са били ползите и предизвикателствата?

II. Дискусия (15-20 мин.):

- Обходете участниците и ги помолете да споделят своя опит - положителен, когато подкрепата е била полезна, или отрицателен, когато е имало трудности.
- Дебрифирайте, като съставите списък на ползите, от една страна (напр. повишаване на разбирането, създаване на усещане у семействата, че са добре дошли, преодоляване на културните различия), и на предизвикателствата, от друга (напр. разходи, наличност, калибриране на ролите/очакванията).
- Обсъждане на стратегии за преодоляване на предизвикателствата, като например осигуряване на бюджет за преводачи, създаване на мрежи за идентифициране на културни посредници, осигуряване на обучение за постигане на максимална ефективност.
- Проучете какви други ресурси на общността съществуват, които могат да бъдат използвани - асоциации на ромската общност, лидери, младежки групи, артисти/търговци и др.

III. ПРАКТИЧЕСКИ УПРАЖНЕНИЯ

1. Дейност в малка група (15-20 мин.):

- Разделете се на малки групи от по 3-4 души и представете на всяка група сценарий за неразбирателство или културни различия с ромско семейство.
- Нека всяка група обсъди: Какви преводачи, медиатори или членове на общността могат да бъдат привлечени, за да помогнат за разрешаването на тази ситуация? Как конкретно биха използвали тази подкрепа?
- Групите могат да разиграят част от сценария, като включат определените от тях помощни ресурси.
- Дебрифиране, като групите споделят сценария, предложеното от тях решение и обосновката.

Заклучителни бележки:

- Подчертайте значението на това да не се справят сами - преводачите и културните посредници са изключително важни.
- Изграждането на връзки с ромската общност създава мрежа от потенциални ресурси
- Съществуват системни предизвикателства, но и креативни стратегии за увеличаване на достъпа до тази подкрепа.

- Смиреният подход, основан на сътрудничеството, е от съществено значение за взаимното разбиране.

2. Сценарии за ролеви игри (30 минути):

Представете 3-4 кратки сценария, представящи ситуации, в които преводачите, медиаторите или ресурсите на общността могат да бъдат полезни, като например:

1. родителска среща с учителя, когато ромското семейство не говори свободно езика на училището
2. Училищно събитие, на което ромските семейства изглеждат неангажирани
3. Дисциплинарен проблем, свързан с културно недоразумение
4. Опит за предаване на важна информация за образователни услуги/права

Накарайте участниците да се разделят на групи от по трима души и да разиграят сценария, като един от тях е представител на училището, друг - член на ромското семейство, а трети - преводач/посредник/ресурс на общността.

Разменете ролите и обсъдете резултатите: Какви стратегии е използвало третото лице, за да улесни комуникацията и разбирането? Какви бяха предизвикателствата?

3. Картографиране на ресурсите (20 минути)

Накарайте участниците да работят по двойки или тройки, за да картографират всички потенциални ресурси за преводачи, медиатори и общности, които са на разположение в техния район, като например:

- Организации на бежанци/имигранти
- Сдружения на ромската общност
- Църковни групи
- Преводачи/ устни преводачи под наем
- Културни посредници/връзки
- Ромски предприемачи, художници, търговци
- Ръководители на младежки програми

Те могат да проявят творчество, за да установят връзки и партньорства с тези ресурси. Споделяйте и извличайте повече идеи.

Симулация на преводач/медиатор (25 минути) Представете кратък сценарий с известна фонова културна информация за гледната точка на ромско семейство. Накарайте един от участниците да изиграе ролята на това семейство, докато другите се упражняват:

- Използване на открит език на тялото, осигуряване на тишина
- Задават въпроси, за да разберете, преди да бъдете разбрани
- Преформулиране на информацията по уважителен начин

- Привличане на "посредник", който да обясни културния контекст

Дебрифиране за това, как най-ефективно да се използва подкрепата на преводачите и медиаторите.

Подготовка на обучението (15 минути) Накарайте участниците да изготвят план от 1 страница за това как ще обучават училищния персонал по следните въпроси:

1. Определяне на ситуациите, в които са необходими устни преводачи/посредници
2. Намиране и правилно използване на тези ресурси.
3. Проследяване за изграждане на устойчиви взаимоотношения

План на уроците

- **План на урока: Техники за активно слушане за повишаване на разбирането и емпатията**

Дейност 1 - Подготовка на урока

Продължителност на урока/ учебната единица: 60 минути

Ниво на класа: Професионално развитие за учители

Цел(и) на урока:

- Учителите ще разберат значението на активното слушане за повишаване на разбирането и емпатията.
- Учителите ще научат и ще практикуват конкретни техники за активно слушане.
- Учителите ще разучат влиянието на активното слушане върху изграждането на по-силни взаимоотношения с учениците, особено с тези от различен произход

Методите, които възнамерявате да използвате, за да изнесете урока си:

- Използване на приобщаващи методи и конструктивни дейности, които са съобразени с различните нужди и стилове на учене.
- Предоставяне възможност на участниците да демонстрират разбирането си с различни средства (напр. визуални, слухови, кинестетични).
- Предварително се планира промяна на задачите или осигуряване на допълнителна подкрепа за участниците с различни способности.

Осигуряване на принос на дейността към целите на урока:

- Всяка дейност има за цел да допринесе пряко за постигането на целите на урока, като предостави на участниците възможности да практикуват техники за активно слушане и да обмислят тяхното въздействие.
- Урокът се организира така, че всички участници да се включат равностойно, като се гарантира, че различните участници се изказват и се споделят опит.

Привличане на участници от ромски произход:

- Създава се среда, съобразена с културните особености, като се включват сценарии и примери, свързани с опита на хората от ромски произход.
- Улесняване на дискусиите, които зачитат и признават уникалните гледни точки на участници от ромски произход.

Необходими материали:

- Бяла дъска и маркери
- PowerPoint презентация
- Информационни материали с ключови понятия и дефиниции
- Казуси/примери
- Видеоклипове за активно слушане
- Дневници за записки

Дейност 2 - план на урока

План на урока: Техники за активно слушане за повишаване на разбирането и емпатията (60 минути)

Очаквано време	Дейности в клас	Средства и мерки	Очаквани резултати
10 минути	1. Въведение		
	Добре дошли и дейност за разчупване на леда: "Две истини и една лъжа", свързана с уменията за слушане	Айсбрейкър	Участниците се чувстват комфортно и ангажирани
	Кратко представяне на темата и целите на урока	Първоначална ангажираност и обратна връзка	Участниците разбират целите на урока
15 минути	2. Презентация		
	Определение за активно слушане	Използване на слайдове на PowerPoint	Участниците могат да дефинират, какво е активно слушане
	Преглед на ключови техники: отразяване, перифразирание, обобщаване и задаване на въпроси	Материали за раздаване с ключови точки	Участниците разбират основните техники за активно слушане
	Важността на активното слушане за подобряване на разбирането и съпричастността	Интерактивна сесия с въпроси и отговори	Участниците разбират важността на активното слушане
20 минути	3. Дейности		
	Дискусия в групата: "Как активното слушане може да подобри взаимодействието в класната стая?"	Групово наблюдение и обратна връзка	Участниците създават практически примери за прилагане на активно слушане
	Упражнение за ролеви игри: Упражняване на активно слушане по двойки	Оценки чрез ролеви игри	Повишена емпатия и междуличностни умения

	Дейност за изследване на перспективата: "Един ден от живота на ромски ученик"	Дневници за записки	Участниците развиват по-дълбока съпричастност към учениците с различен произход
10 минути	4. Оценка		
	Дневници за записки: Участниците пишат за своето разбиране и прозрения	Преглед на дневниците за записки	Участниците демонстрират по-задълбочено разбиране на активното слушане
	Групови презентации: Споделяне на резултатите от груповите дискусии	Оценка на презентациите	Участниците споделят въздействието на активното слушане върху взаимоотношенията с учениците
5 минути	5. Затваряне		
	Обобщение на ключовите моменти, разгледани в урока	Участие в обобщаваща дискусия	Участниците затвърждават наученото.
	Отворена врата за заключителни въпроси и мисли	Събиране на формуляри за обратна връзка	Участниците си тръгват с ресурси за по-нататъшно изучаване на активното слушане

Необходими материали:

- Бяла дъска и маркери
- PowerPoint презентация
- Информационни материали с ключови понятия и дефиниции
- Казуси/примери
- Видеоклипове за активно слушане
- Дневници за записки

● План на урока: Важността на комуникацията в училище

Дейност 1 - Подготовка на урока

Продължителност на урока/ учебна единица: 60 минути

Ниво на класа: Професионално развитие за учители

Цел(и) на урока:

- Учителите ще разберат важната роля на комуникацията в училищната среда.
- Учителите ще научат и ще практикуват ефективни стратегии за комуникация.
- Учителите ще изследват влиянието на силната комуникация върху изграждането на взаимоотношения с ученици, родители и колеги.

Методите, които възнамерявате да използвате, за да изнесете урока си:

- Използване на всеобхватни методи и конструктивни дейности, които са съобразени с различните нужди и стилове на учене.
- Даване на възможност на участниците да демонстрират разбирането си с различни средства (напр. визуални, слухови, кинестетични).
- Предварително е планирано да се променят задачите или да се осигури допълнителна подкрепа за участниците с различни способности.

Осигуряване на принос на дейността към целите на урока: Всяка дейност има за цел да допринесе пряко за постигането на целите на урока, като предостави на участниците възможности да практикуват комуникационни стратегии и да обмислят тяхното въздействие. Да се организира урока така, че всички участници да се включат равностойно, като се гарантира, че различни участници ще се изкажат и ще се споделят опит.

Привличане на участници от ромски произход: Да се създаде културно съобразена среда, като се включат сценарии и примери, свързани с ромския опит. Да се улеснят дискусиите, които зачитат и признават уникалните гледни точки на участниците от ромски произход.

Необходими материали:

- Бяла дъска и маркери
- PowerPoint презентация
- Информационни материали с ключови понятия и дефиниции
- Казуси/примери
- Видеоклипове за ефективна комуникация
- Дневници за записки/разсъждения

Дейност 2 - План на урока

План на урока: Важността на комуникацията в училище (60 минути)

Очаквано време	Дейности в клас	Средства и мерки	Очаквани резултати
10 минути	1. Въведение		
	Добре дошли и дейност за разчупване на леда: "Комуникационни шаради"	Участие в дейност за разчупване на леда	Участниците се чувстват комфортно и ангажирани

	Кратко представяне на темата и целите на урока	Първоначална ангажираност и обратна връзка	Участниците разбират целите на урока
15 минути	2. Презентация		
	Определение за ефективна комуникация	Използване на слайдове на PowerPoint	Участниците могат да определят, какво е ефективна комуникация
	Преглед на основните стратегии: Активно слушане, ясно послание, обратна връзка и невербални сигнали	Материали за раздаване с ключови точки	Участниците разбират основните комуникационни стратегии
	Важността на комуникацията за подобряване на взаимоотношенията и средата в училище	Интерактивна сесия с въпроси и отговори	Участниците разбират важността на ефективната комуникация
20 минути	3. Дейности		
	Дискусия в групата: "Как ефективната комуникация може да подобри взаимодействието в училище?"	Групово наблюдение и обратна връзка	Участниците създават практически примери за прилагане на комуникационни стратегии
	Упражнение чрез ролеви игри: Упражняване на общуването по двойки (учител-ученик, учител-родител, учител-колега)	Оценки чрез ролеви игри	Подобрени междуличностни умения и разбиране
	Анализ на сценариите: "Преминаване през трудна родителска среща"	Дневници за записки	Участниците разработват стратегии за водене на трудни разговори
10 минути	4. Оценка		
	Дневници за записки: Участниците пишат за своето разбиране и прозрения	Преглед на дневници за записки	Участниците демонстрират по-задълбочено разбиране на ефективната комуникация
	Групови презентации: Споделяне на резултатите от груповите дискусии	Оценка на презентациите	Участниците изразяват въздействието на комуникацията върху отношенията в училище

5 минути	5. Затваряне		
	Обобщение на ключовите моменти, разгледани в урока	Участие в обобщаваща дискусия	Участниците затвърждават наученото
	Отворена дискусия за заключителни въпроси и мисли	Събиране на формуляри за обратна връзка	Участниците си тръгват с ресурси за по-нататъшно изучаване на ефективната комуникация

Необходими материали:

- Бяла дъска и маркери
- PowerPoint презентация
- Информационни материали с ключови понятия и дефиниции
- Казуси/примери
- Видеоклипове за ефективна комуникация
- Дневници за записки

Подробно обяснение на упражненията:

Упражнение 1: Разбиване на ледовете

- **Цел:** Създаване на удобна и открита среда за дискусии.
- **Дейност:** Участниците играят "Комуникационни шаради", в които разиграват сценарии, свързани с комуникацията.
- **Резултат:** Определя тона за признаване на важността на комуникацията.

Упражнение 2: Групова дискусия

- **Цел:** Целта: Участниците да се замислят за значението на комуникацията.
- **Дейност:** Дискусия в малка група за това, как ефективната комуникация може да подобри взаимодействието в училище.
- **Резултат:** Участниците обменят опит и повишават осведомеността си.

Упражнение 3: Ролеви игри

- **Цел:** Практикуване на ефективни комуникационни стратегии.
- **Дейност:** Разиграйте ролеви сценарии, за да демонстрирате взаимодействието между учител и ученик, учител и родител, учител и колега.
- **Резултат:** Участниците придобиват практически опит и обратна връзка за своя подход.

Упражнение 4: Анализ на сценарии

- **Цел:** Да се анализират и разрешават предизвикателни комуникационни ситуации.
- **Дейност:** Работете в групи, за да разгледате сценарии като трудна родителска среща и да предложите деликатни решения.
- **Резултат:** Развиване на умения за решаване на проблеми в контекста на комуникацията.

В края на това обучение участниците трябва да разберат по-добре значението на общуването в училищна среда и да бъдат по-добре подготвени за ефективно и уважително взаимодействие.

Педагогически подходи за повишаване на квалификацията на учители, медиатори и експерти, работещи с ромски деца и младежи - Равни възможности и намаляване на преждевременното напускане на училище
2022-1-RO01-KA220-SCH- 000086373

Co-funded by
the European Union

ИЗТОЧНИЦИ

Communication Skills for Teachers -Active listening techniques to enhance understanding and empathy

Alberti, R. E., & Emmons, M. L. (2008). *Your perfect right: Assertiveness and equality in your life and relationships* (pp. 93). Impact Publishers.

Drollinger, T., Comer, L. B., & Warrington, P. T. (2006). The role of communication and listening in leadership. *The Journal of Leadership & Organizational Studies*, 12(3), 1-17.

Lohmann, R. C. (2018). *Boundaries: When to say YES, When to say NO, To take control of your life* (pp. 54). Zondervan.

Mariani, M. G., Barki, H., & Gallupe, R. B. (2000). Group support systems and learning: A cognitive perspective on small group performance. *Information Systems Research*, 11(4), 404-419.

McKay, M., Rogers, P., & McKay, J. (2019). *Assertiveness: A step-by-step guide to mastering assertiveness* (pp. 38). ReadHowYouWant.com.

Mearns, D., & Thorne, B. (2007). *Person-centred counselling in action*. SAGE Publications.

Rogers, C. R. (1951). *Client-centered therapy: Its current practice, implications, and theory*. Houghton Mifflin.

Stelter, R., & Lawrance, K. (Eds.). (2015). *Assertiveness: How to Stand Up for Yourself and Still Win the Respect of Others* (pp. 76). Springer Publishing Company.

Burgoon, J. K., Guerrero, L. K., & Floyd, K. (2016). *Nonverbal communication*. Routledge.

Nonverbal communication cues and body language in conveying respect and understanding

Acton, T. A. (2016). *Gypsy Politics and Social Change: The Development of Ethnic Ideology and Pressure Politics Among British Gypsies from Victorian Reformism to Romany Nationalism*. Routledge.

Stewart, M. (2017). *Roma and Gypsy-Travellers in Europe: Modernity, Race, Space and Exclusion*. Routledge.

Intercultural Communication Competence

Paige, R. M., Jacobs-Cassuto, M., Yershova, Y. A., & DeJaeghere, J. (2003). Assessing intercultural sensitivity: An empirical analysis of the Hammer and Bennett Intercultural Development Inventory. *International Journal of Intercultural Relations*, 27(4), 467-486.

Kiselica, M. S., Baker, S. B., Thomas, R. N., & Reedy, S. (2015). Promoting intercultural sensitivity through multicultural supervision: Empirical support for a conceptual model. *Journal of Counseling & Development*, 93(2), 153-163.

Bennett, J. M. (2008). Transformative training: Designing programs for culture learning. In M. Vande Berg, R. M. Paige, & K. H. Lou (Eds.), *Student Learning Abroad: What Our Students Are Learning, What They're Not, and What We Can Do About It* (pp. 87-118). Stylus Publishing.

Deardorff, D. K. (2009). Intercultural competence: Definitions, models, and implications for education abroad. In Vande Berg, M., Paige, R. M., & Lou, K. H. (Eds.), *Student Learning Abroad: What Our Students Are Learning, What They're Not, and What We Can Do About It* (pp. 21-71). Stylus Publishing.

Ting-Toomey, S., & Chung, L. C. (2012). *Understanding intercultural communication*. Oxford University Press.

The Power of Connection: Effective Communication Theory in Practice

Tremlett et al. "Romaphobia and the media: mechanisms of power and the politics of representations" *Identities* (2017) doi:10.1080/1070289x.2017.1380270

Sendroiu and Upenieks "The contextual effect of trust on perceived support: Evidence from Roma and non-Roma in East-Central Europe" *British journal of sociology* (2020) doi:10.1111/1468-4446.12760

Bosakova et al. "Appropriate Employment for Segregated Roma: Mechanisms in a Public-Private Partnership Project" *International journal of environmental research and public health* (2020) doi:10.3390/ijerph17103588

Bobakova et al. "Differences between Roma and non-Roma in how social support from family and friends helps to overcome health care accessibility problems" *International journal for equity in health* (2015) doi:10.1186/s12939-015-0165-z

Condon et al. "Public involvement in participatory research: the experiences of peer interviewers from Roma, Gypsy and Traveller communities" *Nurse researcher* (2022) doi:10.7748/nr.2022.e1818

García and Soler "Turning difficulties into possibilities: engaging Roma families and students in school through dialogic learning" *Cambridge journal of education* (2013) doi:10.1080/0305764x.2013.819068

Hanssens et al. "Accessible health care for Roma: a gypsy's tale a qualitative in-depth study of access to health care for Roma in Ghent" *International journal for equity in health* (2016) doi:10.1186/s12939-016-0327-7

Orosz et al. "What predicts anti-Roma prejudice? Qualitative and quantitative analysis of everyday sentiments about the Roma" *Journal of applied social psychology* (2018) doi:10.1111/jasp.12513

Surdu and Kovats "Roma Identity as an Expert-Political Construction" *Social inclusion* (2015) doi:10.17645/si.v3i5.245

Bruneau et al. "Beyond dislike: Blatant dehumanization predicts teacher discrimination" *Group processes & intergroup relations* (2019) doi:10.1177/1368430219845462

Kisfalusi "Are equally competent Roma-minority students perceived as less smart than their non-Roma classmates? Ethnic differences in teachers' ability attributions" *Journal for multicultural education* (2023) doi:10.1108/jme-03-2023-0015

Flecha et al. "Roma University Students in Spain: Who Are They?" *Education sciences* (2022) doi:10.3390/educsci12060400

Bracic "Reaching the Individual: EU Accession, NGOs, and Human Rights" *American political science review* (2016) doi:10.1017/s000305541600023x

Reid and Moore "College Readiness and Academic Preparation for Postsecondary Education" *Urban education* (2008) doi:10.1177/0042085907312346

Luciak and Liegl "Fostering Roma students' educational inclusion: a missing part in teacher education" Intercultural education (2009) doi:10.1080/14675980903448544

Miranda et al. "A Community-Based Participatory Action Research for Roma Health Justice in a Deprived District in Spain" International journal of environmental research and public health (2019) doi:10.3390/ijerph16193722

Němec "“They Respect Me as a Person Who Can Help” Roma Teaching Assistants in the Czech Republic" (2023) doi:10.1007/978-3-031-25584-7_23

Wauters et al. "Involving Roma parents: analysing the good practice of a primary school in Ghent" British journal of sociology of education (2015) doi:10.1080/01425692.2015.1081053

Kühlbrandt "Participation as Inclusion and Exclusion: Policing the Boundaries of “Citizenship” in Roma Health Mediation" Sociological research online (2019) doi:10.1177/1360780419837233

Karlsson et al. "The Meaning of Health, Well-Being, and Quality of Life Perceived by Roma People in West Sweden" Societies (2013) doi:10.3390/soc3020243

Crețan and Powell "The Power of Group Stigmatization: Wealthy Roma, Urban Space and Strategies of Defence in Post-socialist Romania" International journal of urban and regional research (2018) doi:10.1111/1468-2427.12626

Díez et al. "Placing Immigrant and Minority Family and Community Members at the School's Centre: the role of community participation" European journal of education (2011) doi:10.1111/j.1465-3435.2011.01474.x

O’Higgins and Ivanov "Education and Employment Opportunities for the Roma" Comparative economic studies (2006) doi:10.1057/palgrave.ces.8100147

Khalfaoui et al. "Bridging the gap: engaging Roma and migrant families in early childhood education through trust-based relationships" European early childhood education research journal (2020) doi:10.1080/1350293x.2020.1817241

Kisfalusi "Ethnic classification among secondary school teachers and students in Hungary" Corvinus journal of sociology and social policy (2018) doi:10.14267/cjssp.2018.1.02

Discussion on Engaging Roma families as partners in their children's education through open dialogue and collaboration

European Commission. (2019). *Roma inclusion*. Retrieved from [European Commission Website](#)

Council of Europe. (2020). *Strategic action plan for Roma and Traveller inclusion (2020-2025)*. Retrieved from Council of Europe Website

UNICEF. (2011). *The Right of Roma Children to Education: Position Paper*. Retrieved from UNICEF Website

Open Society Foundations. (2015). *Barriers to the education of Roma in Europe: A report*. Retrieved from Open Society Foundations Website

OECD. (2018). *Education and the inclusion of Roma children*. In *Education for Inclusive Societies*. Retrieved from OECD iLibrary

Flecha, R., & Soler, M. (2013). Turning difficulties into possibilities: Engaging Roma families and students in school through dialogic learning. *Cambridge Journal of Education*, 43(4), 451-465. DOI: 10.1080/0305764X.2013.819068

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). (2016). *Second European Union Minorities and Discrimination Survey (EU-MIDIS II): Roma – Selected findings*. Retrieved from [FRA Website](#)

World Bank. (2010). *Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, Czech Republic, Romania and Serbia*. Retrieved from [World Bank Website](#)

Save the Children. (2001). Denied a Future? The right to education of Roma/Gypsy & Traveller children in Europe. Retrieved from Save the Children Website

Brown, P., Dwyer, P., & Scullion, L. (2013). *Roma communities and education in England. Race Ethnicity and Education*, 16(1), 104-126. DOI: 10.1080/13613324.2012.725040

Seeking support from interpreters, cultural mediators, or community

European Commission. (2019). *Roma inclusion*. Retrieved from [European Commission Website](#)

Council of Europe. (2020). *Strategic action plan for Roma and Traveller inclusion (2020-2025)*. Retrieved from Council of Europe Website

UNICEF. (2011). The Right of Roma Children to Education: Position Paper. Retrieved from UNICEF Website

Open Society Foundations. (2015). *Barriers to the education of Roma in Europe: A report*. Retrieved from Open Society Foundations Website

OECD. (2018). Education and the inclusion of Roma children. In *Education for Inclusive Societies*. Retrieved from OECD iLibrary

Flecha, R., & Soler, M. (2013). Turning difficulties into possibilities: Engaging Roma families and students in school through dialogic learning. *Cambridge Journal of Education*, 43(4), 451-465. DOI: 10.1080/0305764X.2013.819068

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). (2016). *Second European Union Minorities and Discrimination Survey (EU-MIDIS II): Roma – Selected findings*. Retrieved from [FRA Website](#)

World Bank. (2010). *Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, Czech Republic, Romania and Serbia*. Retrieved from [World Bank Website](#)

Save the Children. (2001). Denied a Future? The right to education of Roma/Gypsy & Traveller children in Europe. Retrieved from Save the Children Website

Brown, P., Dwyer, P., & Scullion, L. (2013). *Roma communities and education in England. Race Ethnicity and Education*, 16(1), 104-126. DOI: 10.1080/13613324.2012.725040

O'Hanlon, C. (2010). Whose Education? The Inclusion of Gypsy/Travellers: Continuing Culture and Tradition Through the Right to Choose Educational Opportunities to Support Their Social and Economic Mobility. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 40(2), 239-254. DOI: 10.1080/03057920903546084

Педагогически подходи за повишаване на квалификацията на учители, медиатори и експерти, работещи с ромски деца и младежи - Равни възможности и намаляване на преждевременното напускане на училище
2022-1-RO01-KA220-SCH- 000086373

Hancock, I. (2010). The Pariah Syndrome: An Account of Gypsy Slavery and Persecution. Ann Arbor: Karoma Publishers.

